

Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 2022

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Κλίμα γενικευμένου προβληματισμού για το παρόν και επιφυλακτικότητα για το μέλλον, λόγω της ακρίβειας που κυριαρχεί στο «ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ της ΚΕΕΕ», Πανελλαδική Έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας, που εγκαινιάζει η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδας

Η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδας (ΚΕΕΕ), στο πλαίσιο της διαρκούς προσπάθειας που καταβάλλει για την πληρέστερη πληροφόρηση και ενημέρωση, τόσο του επιχειρηματικού κόσμου και των φορέων (κρατικών ή μη) της χώρας, όσο και των πολιτών, εγκαινιάζει την περιοδική διεξαγωγή Πανελλαδικής Έρευνας Οικονομικής Συγκυρίας («ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΚΕΕΕ»). Στο πλαίσιο αυτό, ολοκληρώθηκε η πρώτη πανελλαδική έρευνα, που διεξήχθη την περίοδο Νοεμβρίου–Δεκεμβρίου 2022, σε συνολικό δείγμα 2.403 ατόμων (1.202 καταναλωτές & 1.201 επιχειρήσεις). Τα ευρήματα είναι άκρως ενδιαφέροντα και αποτυπώνουν την πραγματική οικονομική κατάσταση της χώρας, όπως αυτή διαμορφώνεται σήμερα και ειδικότερα:

Η πανελλαδική έρευνα μεταξύ καταναλωτών καταγράφει κλίμα γενικευμένου προβληματισμού για το παρόν και επιφυλακτικότητας για το μέλλον, λόγω της ακρίβειας που κυριαρχεί στις αναφορές τους για τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα. Η ανασφάλεια και ο φόβος είναι το βασικό συναίσθημα που δηλώνουν ότι νιώθουν οι καταναλωτές σε σχέση με την οικονομική κατάσταση που βιώνουν σήμερα (37%). Περίπου 1 στους 5 καταναλωτές (22%) ηλεκτρικού ρεύματος και 1 στους 4 καταναλωτές (25%) θέρμανσης δηλώνουν ότι δεν είναι σε θέση να αποπληρώσουν τους αντίστοιχους λογαριασμούς. Το 70% δηλώνουν ότι έχουν περιορίσει τις δαπάνες ένδυσης–υπόδησης και τις δαπάνες ψυχαγωγίας και ταξιδιών, ενώ το 52% ότι περιόρισαν τις αγορές βασικών καταναλωτικών αγαθών όπως π.χ. τα τρόφιμα. Επίσης, με βάση τις απαντήσεις στην έρευνα, η μέση κατά κεφαλή δαπάνη για δώρα και αγορές προϊόντων με την ευκαιρία των εορτών Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς υπολογίζεται σε 126 ευρώ, ενώ η μέση δαπάνη ανά νοικοκυριό για τα εορταστικά τραπέζια στο σπίτι εκτιμάται στα 110 ευρώ.

Ουδέτερες εκτιμήσεις για το εξάμηνο που πέρασε, καταγράφονται στην πανελλαδική έρευνα επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, το 39% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα αναφέρουν ότι ο κύκλος εργασιών τους παραμένει στα ίδια επίπεδα, το 31% δηλώνουν ότι μειώθηκε και το 28% ότι αυξήθηκε, με τα υψηλότερα ποσοστά όσων δηλώνουν αύξηση να καταγράφονται σε Κρήτη (41%) και Νησιά Αιγαίου (50%), αποτέλεσμα προφανώς της επιτυχημένης τουριστικής περιόδου προηγήθηκε. Συνολικά, ουδέτερες τάσεις καταγράφονται σε ότι αφορά την εξέλιξη της απασχόλησης το επόμενο εξάμηνο, με τις θετικότερες εκτιμήσεις να καταγράφονται στην Αττική, στις επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό, στον κλάδο των κατασκευών και στις επιχειρήσεις με περισσότερους από 50 εργαζόμενους. Απαισιοδοξία επικρατεί, σε σχέση με την εξέλιξη της χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, καθώς το 36% των ερωτηθέντων αναμένουν μείωση της ρευστότητας κατά το επόμενο εξάμηνο, έναντι μόλις 14% που αναμένουν ενίσχυση της ρευστότητας.

Αρνητική εικόνα καταγράφεται και σε σχέση με την εξέλιξη της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων, καθώς το 54% προβλέπει δυσμενέστερη κατάσταση το επόμενο εξάμηνο (ήτοι αύξηση επισφαλειών και πτωχεύσεων), έναντι μόλις 12% που διαβλέπουν βελτίωση της κατάστασης στον κλάδο τους (λιγότερες επισφάλειες και πτωχεύσεις). Βαθιά απαισιόδοξες εμφανίζονται οι επιχειρήσεις για το εγγύς μέλλον της οικονομικής κατάστασης της χώρας, καθώς το 56% θεωρούν ότι αυτή θα επιδεινωθεί κατά το επόμενο εξάμηνο, έναντι μόλις 14% που προβλέπουν ότι θα βελτιωθεί, ενώ το 23% δεν αναμένουν ιδιαίτερη μεταβολή. Ελλείψεις πρώτων υλών ή προϊόντων δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν το 37% των επιχειρήσεων, φαινόμενο εντονότερο στους τομείς του εμπορίου, της μεταποίησης/βιομηχανίας και των κατασκευών, στις επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό και σε εκείνες με ετήσιο τζίρο μεταξύ 1 και 5 εκατ. ευρώ, ενώ η μέση αύξηση που αναφέρουν οι επιχειρήσεις, στο κόστος των πρώτων υλών ή προϊόντων, φτάνει το 40%. Τέλος, αυξήσεις στις τιμές των προϊόντων/υπηρεσιών τους κατά το επόμενο εξάμηνο προβλέπουν περίπου οι μισές (49%) επιχειρήσεις, με την εντονότερη τάση αύξησης τιμών να καταγράφεται στον τομέα του εμπορίου.

Επισυνάπτονται, η επιτελική σύνοψη της παρούσας έρευνας, μαζί με τα πλήρη αποτελέσματά της.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

-1980-

Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος (ΚΕΕΕ)

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΚΕΕΕ

Palmos Analysis PC

Νοέμβριος
2022

“ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΚΕΕΕ” (Executive Summary)

Η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδας, στο πλαίσιο της διαρκούς προσπάθειας που καταβάλλει για την πληρέστερη πληροφόρηση και ενημέρωση, τόσο του επιχειρηματικού κόσμου και των φορέων (κρατικών ή μη) της χώρας, όσο και των πολιτών, εγκαινιάζει την περιοδική διεξαγωγή πανελλαδικής Έρευνας Οικονομικής Συγκυρίας, που αφορά σε επιχειρήσεις των τεσσάρων τομέων της οικονομίας και καταναλωτές.

Η πανελλαδική Έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας διεξάγεται **δύο φορές το χρόνο, κατά τους μήνες Μάιο και Νοέμβριο**, σε συνολικό δείγμα **2.400 ερωτώμενων** (1.200 επιχειρήσεων και 1.200 καταναλωτών). Η έρευνα καλύπτει και τους τέσσερις τομείς της οικονομίας (βιομηχανία – μεταποίηση, υπηρεσίες, λιανικό εμπόριο και κατασκευές).

Η έρευνα για το “**Βαρόμετρο ΚΕΕΕ**” διεξάγεται με τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τους υπευθύνους των επιχειρήσεων (Γενικούς Διευθυντές ή Διευθυντές Οικονομικών ή Διευθυντές Πωλήσεων ή τους ιδιοκτήτες, αν πρόκειται για μικρότερες επιχειρήσεις) και με συνδυασμό τηλεφωνικών συνεντεύξεων και online συμπλήρωσης ερωτηματολογίων. Για το σχεδιασμό των δειγμάτων χρησιμοποιούνται τα στατιστικά δεδομένα φορέων και μηχανισμών, όπως η ΕΛΣΤΑΤ και το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ. Τα δείγματα σταθμίζονται εκ των υστέρων, ώστε να είναι αντιπροσωπευτικά σε ότι αφορά τη γεωγραφική κατανομή και τον τομέα δραστηριότητας των επιχειρήσεων, καθώς και τη γεωγραφική διασπορά, το φύλο και την ηλικία των καταναλωτών.

1. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Η Πανελλαδική έρευνα μεταξύ καταναλωτών καταγράφει κλίμα γενικευμένου προβληματισμού για το παρόν και επιφυλακτικότητας για το μέλλον, λόγω της ακρίβειας που κυριαρχεί στις αναφορές για τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, η πλειοψηφία (62%) των καταναλωτών δηλώνουν ότι η οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους επιδεινώθηκε το εξάμηνο που πέρασε και μόλις το 8% δηλώνουν ότι υπήρξε βελτίωση, ενώ το 30% δηλώνουν ότι η κατάσταση των οικονομικών του νοικοκυριού τους παρέμεινε αμετάβλητη. Παράλληλα, το 44% των καταναλωτών δηλώνουν απαισιόδοξοι για το μέλλον, καθώς προβλέπουν επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού τους κατά το επόμενο εξάμηνο, την ίδια στιγμή που μόλις 1 στους 10 περίπου (11%) αναμένουν βελτίωση και το 4 στους 10 (42%) θεωρούν ότι η οικονομική τους κατάσταση θα παραμείνει σταθερή στο εγγύς μέλλον.

Απαισιοδοξία επικρατεί και σε σχέση με την εξέλιξη της οικονομικής κατάστασης της χώρας στο επόμενο εξάμηνο, καθώς περίπου οι μισοί (49%) ερωτηθέντες δηλώνουν ότι αναμένουν επιδείνωση και μόλις το 10% δηλώνουν ότι αναμένουν βελτίωση, ενώ περίπου 1 στους 3 (36%) θεωρούν ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας δεν θα μεταβληθεί ουσιαστικά.

Περαιτέρω, όταν καλούνται να αποτιμήσουν την τρέχουσα οικονομική τους κατάσταση, τα μισά νοικοκυριά (50%) δηλώνουν ότι «τα φέρνουν ίσα-ίσα με το εισόδημά τους», ενώ το 37% δηλώνουν ότι, είτε «τρώνε από τα έτοιμα» - υποχρεώνονται δηλαδή να αναλώνουν μέρος των αποταμιεύσεών τους σε ποσοστό 22% - ή χρεώνονται/δανείζονται για να τα βγάλουν πέρα (15%). Στον αντίποδα, περίπου 1 στα 8 νοικοκυριά (13%) αναφέρουν ότι έχουν τη δυνατότητα να αποταμιεύσουν, σε κάποιο βαθμό, στις τρέχουσες συνθήκες.

Η ακρίβεια είναι ο βασικός παράγοντας που δημιουργεί το κλίμα απαισιοδοξίας και ανασφάλειας σε σχέση με την εξέλιξη της οικονομικής κατάστασης στους καταναλωτές, καθώς το 60% την αναφέρουν ως το 1^ο πρόβλημα στη χώρα σήμερα, ενώ συνολικά αναφέρεται από το 84% μέσα στα τρία βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα μας. Πολύ πιο πίσω από πλευράς ποσοστών, αναφέρονται ως 1^ο πρόβλημα στη χώρα η οικονομία/ανάπτυξη (10% και 36% στο σύνολο των αναφερθέντων προβλημάτων), η ανεργία (8% και 36% στο σύνολο), τα Ελληνοτουρκικά (7% και 30% στο σύνολο) και η εγκληματικότητα/ανασφάλεια (4% και 31% στο σύνολο).

Η ανασφάλεια και ο φόβος είναι το βασικό συναίσθημα που δηλώνουν ότι νιώθουν οι καταναλωτές σε σχέση με την οικονομική κατάσταση που βιώνουν σήμερα (37%) και ακολουθούν η απογοήτευση (26%), ο θυμός και η οργή (23%), η απισιοδοξία (18%) και η απελπισία (14%). Ελπίδα (10%), αισιοδοξία (8%) και ηρεμία (5%) δηλώνουν ότι νιώθουν, σχετικά με τα οικονομικά τους δεδομένα, μια μικρή μιοψηφία των καταναλωτών, ενδεικτικό του αρνητικού κλίματος που επικρατεί.

Για περίπου 1 στους 5 καταναλωτές (22%) οι λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος είναι δυσβάσταχτοι και δηλώνουν ότι δεν είναι σε θέση να τους αποπληρώσουν και περίπου 6 στους 10 δηλώνουν ότι τους θεωρούν υψηλούς και δυσκολεύονται να τους αποπληρώσουν, ενώ μόλις 1 στους 7 (16%) δηλώνουν ότι οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού ρεύματος είναι φυσιολογικοί και δεν αντιμετωπίζουν δυσκολία στην αποπληρωμή τους. Παρόμοια είναι η εικόνα και σχετικά με το κόστος θέρμανσης: 1 στα 4 νοικοκυριά (25%) δεν είναι σε θέση να πληρώσουν το κόστος αυτό, κατά δήλωσή τους, περίπου 6 στα 10 (56%) δυσκολεύονται στην αποπληρωμή και μόλις 1 στα 7 νοικοκυριά (14%) δεν αντιμετωπίζουν κάποια δυσκολία στην αποπληρωμή.

Προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις αυξημένες τιμές σε προϊόντα και ενέργεια, τα νοικοκυριά προβαίνουν σε περιορισμό των δαπανών τους: το 70% δηλώνουν ότι έχουν περιορίσει τις δαπάνες ένδυσης – υπόδησης και τις δαπάνες ψυχαγωγίας και ταξιδιών, το 52% ότι περιορίσαν τις αγορές βασικών καταναλωτικών αγαθών όπως π.χ. τα τρόφιμα, το 38% ότι περιορίσαν τη χρήση ιδιωτικών οχημάτων, το 29% ότι ανέβαλαν σημαντικές αγορές (αγορά κατοικίας, αυτοκινήτου, ανακαίνιση κατοικίας κτλ.), το 28% ότι μείωσαν τα αποθεματικά και τις καταθέσεις τους, ενώ το 13% δηλώνουν ότι κατέφυγαν σε δανεισμό χρημάτων για να ανταπεξέλθουν και μόλις 1 στα 14 νοικοκυριά δηλώνουν ότι δεν χρειάστηκε να πάρουν κάποιο από τα παραπάνω μέτρα. Παράλληλα, σημαντικές είναι οι προσαρμογές στην καταναλωτική συμπεριφορά, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, πριν δηλαδή την αύξηση τιμών στα προϊόντα, για αγορές βασικών καταναλωτικών αγαθών: το 63% δηλώνουν ότι αγοράζουν κυρίως προϊόντα σε προσφορά, το 57% επιλέγουν καταστήματα ή supermarket για τις αγορές τους με κριτήριο τις χαμηλότερες τιμές και το 55% αγοράζουν πλέον μικρότερες ποσότητες προϊόντων σε σχέση με το παρελθόν. Επιπλέον, το 42% αγοράζει προϊόντα από διαφορετικά καταστήματα ή super market, προκειμένου να περιορίσουν τη συνολική δαπάνη και το 40% δηλώνουν ότι αγοράζουν πλέον κυρίως προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας.

Μέσα σε αυτή την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, μια μικρή μειοψηφία των νοικοκυριών δηλώνουν ότι προτίθενται να πραγματοποιήσουν σημαντικές αγορές και καταναλωτικές δαπάνες ή να αποταμιεύσουν χρήματα κατά το επόμενο εξάμηνο. Πιο συγκεκριμένα, μόλις το 21% νοικοκυριών δηλώνουν ότι θα αποταμιεύσουν κάποιο χρηματικό ποσό «Σίγουρα» (6%) ή «Αρκετά πιθανά» (15%), ενώ πρόθεση πραγματοποίησης κάποιας σημαντικής αγοράς (όπως αγορά επίπλων, ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών κτλ.) δηλώνουν επίσης το 21% των ερωτηθέντων (4% «Σίγουρα», 17% «Αρκετά πιθανό»). Με βάση τις απαντήσεις στην έρευνα και το βαθμό βεβαιότητας που εκφράζουν οι καταναλωτές, εκτιμάται ότι για το πρώτο εξάμηνο του 2023 η αγορά επιβατικών αυτοκινήτων θα κινηθεί κοντά στα επίπεδα του 2022 και του 2021, καθώς το 1,5% των νοικοκυριών που δηλώνουν ότι «Σίγουρα» θα προβούν σε αγορά αυτοκινήτου αντιστοιχεί σε περίπου 60.000 οχήματα*. Αντίστοιχα, με βάση τις απαντήσεις στην έρευνα και το βαθμό βεβαιότητας που εκφράζουν οι καταναλωτές, ο εκτιμώμενος αριθμός ανακαινίσεων/επισκευών κατοικιών & διαμερισμάτων υπολογίζεται σε 65.000 ανά την επικράτεια, ο αντίστοιχος αριθμός αγοράς κατοικιών/διαμερισμάτων από καταναλωτές εκτιμάται σε 30.000 ακίνητα, ενώ ο αριθμός των αιτήσεων δανείων προς τις τράπεζες, από τους καταναλωτές, εκτιμάται σε 70.000 για το επόμενο εξάμηνο*.

Εν όψει του επερχόμενου χειμώνα και των αυξημένων αναγκών θέρμανσης για τα νοικοκυριά, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι καταγραφές σχετικά με τα διαθέσιμα μέσα θέρμανσης των νοικοκυριών και τις παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας που έχουν (ή δεν έχουν) πραγματοποιηθεί στις κατοικίες. Η πλειοψηφία (38%) των νοικοκυριών που συμμετείχαν στην έρευνα αναφέρουν, ως βασικό μέσο θέρμανσης του νοικοκυριού, το πετρέλαιο και ακολουθούν τα ηλεκτρικά μέσα (κλιματισμός/ ηλεκτρικά σώματα και θερμοσυσσωρευτές) με ποσοστό 23%, το φυσικό αέριο 16% και τα καυσόξυλα (16%). Παράλληλα, περίπου 1 στα 3 νοικοκυριά αναφέρουν ότι δεν έχει γίνει καμία παρέμβαση στην κατοικία τους για την εξοικονόμηση ενέργειας. Η πιο δημοφιλής παρέμβαση είναι τα φωτιστικά χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης (led), καθώς αναφέρεται από το 43%, και ακολουθούν η εγκατάσταση νέων κουφωμάτων με διπλά ή τριπλά τζάμια (25%), οι ηλεκτρικές συσκευές χαμηλής κατανάλωσης (23%), τα στοιχεία ηλιοπροστασίας όπως τέντες, περσίδες κτλ. (20%), νέα συστήματα ψύξης/θέρμανσης (19%) και η εφαρμογή θερμομόνωσης στο κτίριο της κατοικίας (17%), ενώ η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αναφέρεται από το 8% των νοικοκυριών και μόνο το 2% αναφέρει την εγκατάσταση κάποιου συστήματος διαχείρισης ενέργειας κτιρίων και σχετικούς αυτοματισμούς.

Τέλος, η εορταστική περίοδος των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς προκαλεί παραδοσιακά αύξηση καταναλωτικών δαπανών, τόσο για δώρα και αγορές προϊόντων, όσο και για τα παραδοσιακά εορταστικά «τραπέζια», αλλά και για μικρά ή μεγάλα ταξίδια με την ευκαιρία των διακοπών – αργιών. Με βάση τις απαντήσεις στην έρευνα, η μέση κατά κεφαλή δαπάνη για δώρα και αγορές προϊόντων υπολογίζεται σε 126 ευρώ, ενώ η μέση δαπάνη ανά νοικοκυριό για τα εορταστικά τραπέζια εκτιμάται στα 110 ευρώ. Με βάση τα παραπάνω, ο συνολικός τζίρος για δώρα και αγορές προϊόντων κατά την εορταστική περίοδο εκτιμάται σε 1,1 δις ευρώ, ενώ ο συνολικός τζίρος για τα εορταστικά τραπέζια των νοικοκυριών εκτιμάται σε 0,5 δις ευρώ*. Το 73% των ερωτηθέντων αναφέρουν ότι δεν σκοπεύουν να ταξιδέψουν για τις γιορτές, το 13% αναφέρουν ότι θα ταξιδέψουν με διαμονή σε ιδιόκτητο σπίτι ή σε φίλους/συγγενείς, το 6% αναφέρουν ότι θα ταξιδέψουν στο εσωτερικό με διαμονή σε ξενοδοχείο ή άλλο πληρωμένο κατάλυμα, το 3% αναφέρουν ταξίδι στο εξωτερικό σε φίλους ή συγγενείς και παρόμοιο ποσοστό (3%) αναφέρουν ταξίδι στο εξωτερικό με διαμονή σε ξενοδοχείο ή άλλο πληρωμένο κατάλυμα. Συνεπώς, συνολικά το 6% των ερωτηθέντων αναφέρουν ότι θα ταξιδέψουν σε εσωτερικό ή εξωτερικό σε πληρωμένο ξενοδοχείο ή άλλο κατάλυμα.

**Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2011:*

- Αριθμός νοικοκυριών – σύνολο χώρας: 4.134.540

- Μέσος αριθμός μελών ανά νοικοκυριό: 2,6

- Μόνιμος πληθυσμός άνω των 17 ετών: 9.034.295

2. ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ουδέτερες εκτιμήσεις για το εξάμηνο που πέρασε, καταγράφονται στην έρευνα επιχειρήσεων του «Βαρόμετρου ΚΕΕΕ».

Πιο συγκεκριμένα, το 39% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα αναφέρουν ότι ο κύκλος εργασιών τους παρέμεινε στα ίδια επίπεδα, το 31% δηλώνουν ότι μειώθηκε και το 28% ότι αυξήθηκε. Όπως αναμενόταν, τα υψηλότερα ποσοστά επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι ο τζίρος τους αυξήθηκε κατά το προηγούμενο εξάμηνο καταγράφονται σε Κρήτη (41%) και Νησιά Αιγαίου (50%), αποτέλεσμα προφανώς της επιτυχημένης τουριστικής περιόδου που προηγήθηκε. Στον αντίποδα, το υψηλότερο ποσοστό επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι ο τζίρος τους μειώθηκε καταγράφεται σε Ήπειρο/ Δυτική Μακεδονία (54%). Επίσης, το υψηλότερο ποσοστό επιχειρήσεων με αύξηση τζίρου κατά το τελευταίο εξάμηνο καταγράφεται στον τομέα των κατασκευών (41%). Περαιτέρω, τα υψηλότερα ποσοστά επιχειρήσεων που κατέγραψαν αύξηση τζίρου το προηγούμενο εξάμηνο εμφανίζονται σε επιχειρήσεις μεγαλύτερου μεγέθους (54% και 56% σε επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών από 1 έως 5 εκ. ευρώ και πάνω από 5 εκ. ευρώ, αντίστοιχα), ενώ το υψηλότερο ποσοστό επιχειρήσεων που αναφέρουν μείωση τζίρου καταγράφεται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (39% σε επιχειρήσεις με τζίρο κάτω των 100.000 ευρώ και 39% σε ατομικές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες).

Ελαφρά αυξητική τάση, με βάση τις απαντήσεις στην έρευνα, καταγράφεται στον τομέα της απασχόλησης, καθώς το 15% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι αύξησαν τις θέσεις εργασίας τους, έναντι 10% που δηλώνουν ότι τις μείωσαν (το 74% αναφέρουν ότι δεν μεταβλήθηκαν οι θέσεις εργασίας της επιχείρησης). Και εδώ καταγράφονται τάσεις αντίστοιχες με αυτές που αποτυπώθηκαν σε σχέση με την εξέλιξη του τζίρου, καθώς τα υψηλότερα ποσοστά επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι αύξησαν τις θέσεις εργασίας τους καταγράφονται σε Κρήτη και Νησιά Αιγαίου, στον τομέα των κατασκευών και σε επιχειρήσεις μεγαλύτερου μεγέθους, τόσο από πλευράς τζίρου, όσο και από πλευράς αριθμού εργαζομένων.

Ουδέτερες εκτιμήσεις για την εξέλιξη των εξαγωγών καταγράφονται μεταξύ των επιχειρήσεων με εξαγωγική δραστηριότητα, καθώς το 19% δηλώνουν ότι το εξάμηνο που πέρασε ήταν καλύτερο από το αντίστοιχο περσινό, το 23% το χαρακτηρίζει χειρότερο και το 50% αναφέρει ότι δεν υπήρξε ιδιαίτερη μεταβολή.

Το υψηλό κόστος ενέργειας/καυσίμων κυριαρχεί στις αναφορές των επιχειρήσεων για τα τρία – κατά σειρά σπουδαιότητας – προβλήματα που αντιμετώπισαν το εξάμηνο που πέρασε,

καθώς αναφέρεται ως 1^ο σπουδαιότερο από το 41% και συνολικά μέσα στα τρία σπουδαιότερα από το 69% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα. Ακολουθεί η αναφορά στο υψηλό κόστος πρώτων υλών και προϊόντων (16% ως 1^ο σπουδαιότερο και 52% στο σύνολο). Τα δύο αυτά προβλήματα έχουν επισκιάσει την «παραδοσιακή» ατζέντα προβλημάτων που ανέφεραν οι επιχειρήσεις σε παλαιότερες έρευνες, όπως η μείωση του κύκλου εργασιών/περιορισμένη ζήτηση (12% 1^η αναφορά – 23% συνολικά), οι φορολογικές/ ασφαλιστικές υποχρεώσεις (5% 1^η αναφορά – 17% συνολικά) και η γραφειοκρατία/διαδικασίες Δημοσίου (7% 1^η αναφορά – 17% συνολικά), η ρευστότητα (6% 1^η αναφορά – 15% συνολικά). Μόλις το 2% αναφέρουν ότι δεν αντιμετώπισαν κάποιο πρόβλημα το προηγούμενο εξάμηνο. Σημαντικές διαφοροποιήσεις καταγράφονται, ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων, καθώς στον τομέα της Μεταποίησης/ Βιομηχανίας κυριαρχεί ως 1^η αναφορά το υψηλό κόστος ενέργειας/καυσίμων (52%) και το υψηλό κόστος πρώτων υλών/ προϊόντων (22%), ενώ στον τομέα των Κατασκευών κυριαρχεί ως 1^η αναφορά το υψηλό κόστος πρώτων υλών/ προϊόντων (37%).

Επιφυλακτικές ως και αρνητικές εμφανίζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το επόμενο εξάμηνο. Η πλειοψηφία (39%) δηλώνουν ότι αναμένουν το επόμενο εξάμηνο να είναι χειρότερο από το αντίστοιχο περσινό, ενώ το 31% αναμένουν να είναι ίδιο με το αντίστοιχο περσινό και μόλις το 22% αναμένουν να είναι καλύτερο. «Πλεόνασμα» αισιοδοξίας (εκεί δηλαδή που το ποσοστό όσων θεωρούν ότι το επόμενο εξάμηνο θα είναι καλύτερο από το αντίστοιχο περσινό, καταγράφεται αυξημένο) εμφανίζεται στην Αττική, στον τομέα των Κατασκευών, στις επιχειρήσεις με ετήσιο τζίρο άνω των 500.000 ευρώ και στις επιχειρήσεις με εξαγωγική δραστηριότητα. Παράλληλα, το 30% προβλέπουν ότι το επόμενο εξάμηνο οι πωλήσεις των προϊόντων/υπηρεσιών τους θα μειωθούν, έναντι 24% που αναμένουν αύξηση πωλήσεων και 42% που προβλέπουν στασιμότητα. Και εδώ το «πλεόνασμα» θετικών προβλέψεων εμφανίζεται πιο έντονα στην Αττική, στον τομέα των κατασκευών, στις επιχειρήσεις με εξαγωγική δραστηριότητα και στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις με περισσότερους από 25 εργαζόμενους και ετήσιο τζίρο άνω του 1.000.000 ευρώ.

Σχετικά με την εξέλιξη της απασχόλησης, παρατηρούνται ουδέτερες τάσεις, καθώς το 73% εκτιμά ότι το επόμενο εξάμηνο η συνολική απασχόληση στην επιχείρηση θα παραμείνει αμετάβλητη, ενώ αυξητικές τάσεις διαβλέπουν το 13% των επιχειρήσεων και πτωτικές το 11%. Θετικότερες εκτιμήσεις για την απασχόληση το επόμενο διάστημα, καταγράφονται στην Αττική, στις επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό, στον κλάδο των κατασκευών και στις επιχειρήσεις με περισσότερους από 50 εργαζόμενους.

Απαισιοδοξία επικρατεί σε σχέση με την εξέλιξη της χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, καθώς το 36% των ερωτηθέντων αναμένουν μείωση της ρευστότητας κατά το επόμενο εξάμηνο (έναντι μόλις 14% που αναμένουν ενίσχυση της ρευστότητας) και, παράλληλα, το 19% αναμένουν ότι οι δανειακές τους ανάγκες θα αυξηθούν, έναντι μόλις 4% που δηλώνουν ότι αναμένουν μείωση των δανειακών τους αναγκών το επόμενο εξάμηνο. Περαιτέρω, επικρατεί ανησυχία για την εξέλιξη των όρων δανεισμού, καθώς το 37% δηλώνουν ότι αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν δυσμενέστερους όρους δανεισμού στο εγγύς μέλλον, έναντι μόλις 5% που θεωρούν ότι οι όροι δανεισμού θα βελτιωθούν, κάτι αναμενόμενο εν μέσω του κύκλου αύξησης των επιτοκίων δανεισμού από τις τράπεζες.

Αρνητική εικόνα καταγράφεται και σε σχέση με την εξέλιξη της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων, με βάση τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα, καθώς το 54% προβλέπει δυσμενέστερη κατάσταση το επόμενο εξάμηνο (ήτοι αύξηση επισφαλειών και πτωχεύσεων), έναντι μόλις 12% που διαβλέπουν βελτίωση της κατάστασης στον κλάδο τους (λιγότερες επισφάλειες και πτωχεύσεις). Αυξημένη ανησυχία καταγράφεται στον τομέα του εμπορίου και στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, ενώ καλύτερη εικόνα εμφανίζει και πάλι ο τομέας των κατασκευών.

Περίπου 1 στις 5 επιχειρήσεις αναφέρουν ότι σχεδιάζουν να προχωρήσουν σε κάποιου είδους επένδυση κατά το επόμενο εξάμηνο, όπως αγορά ακινήτου, πάγιου εξοπλισμού ή επέκταση δραστηριοτήτων κτλ, ποσοστό αυξημένο στην Αττική και στα Νησιά του Αιγαίου, στον τομέα των κατασκευών και στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις από πλευράς τζίρου και απασχόλησης.

Βαθιά απαισιόδοξες εμφανίζονται οι επιχειρήσεις για το εγγύς μέλλον της οικονομικής κατάστασης της χώρας, καθώς το 56% θεωρούν ότι αυτή θα επιδεινωθεί κατά το επόμενο εξάμηνο, έναντι μόλις 14% που προβλέπουν ότι θα βελτιωθεί, ενώ το 23% δεν αναμένουν ιδιαίτερη μεταβολή.

Σημαντικές αυξήσεις καταγράφονται στο ενεργειακό κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι επιχειρήσεις: σύμφωνα με τις απαντήσεις στην έρευνα η μέση αύξηση του συγκεκριμένου κόστους – που περιλαμβάνει ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο και καύσιμα – σε σχέση με την περσινή περίοδο φτάνει σχεδόν το 60% (με εντονότερη την αύξηση στον τομέα της μεταποίησης-βιομηχανίας). Παράλληλα, το 37% των επιχειρήσεων αναφέρει ότι αντιμετωπίζει προβλήματα έλλειψης πρώτων υλών ή προϊόντων στην αγορά, σε μεγάλο (14%) ή σε μικρό (23%)

βαθμό. Οι ελλείψεις καταγράφονται εντονότερα στους τομείς του εμπορίου, της μεταποίησης/βιομηχανίας και των κατασκευών, στις επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό και σε εκείνες με ετήσιο τζίρο μεταξύ 1 και 5 εκατ. ευρώ. Η μέση αύξηση που αναφέρουν οι επιχειρήσεις, στο κόστος των πρώτων υλών ή προϊόντων, φτάνει το 40%.

Περίπου οι μισές επιχειρήσεις του δείγματος (49%) εκτιμούν ότι οι τελικές τιμές των προϊόντων/ υπηρεσιών τους κατά το επόμενο εξάμηνο, είτε θα αυξηθούν στο επίπεδο του πληθωρισμού (23%), είτε θα αυξηθούν πάνω από το τρέχον επίπεδο του πληθωρισμού (16%), είτε θα αυξηθούν κάτω από το τρέχον επίπεδο του πληθωρισμού (10%), ενώ το 41% εκτιμούν ότι οι τιμές τους θα παραμείνουν σχεδόν σταθερές και μόλις το 3% προβλέπουν μείωση στις τιμές των προϊόντων/ υπηρεσιών τους. Η εντονότερη τάση αύξησης τιμών καταγράφεται στον τομέα του εμπορίου.

Αθήνα, 20 Δεκεμβρίου 2022

ΠΑΛΜΟΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΙΚΕ